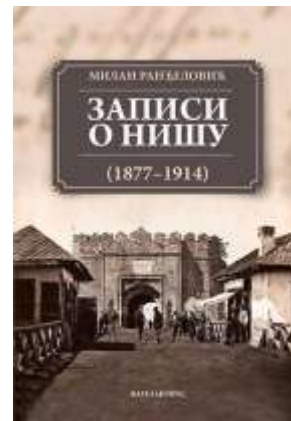

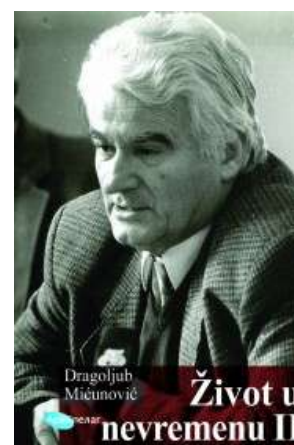
ПРЕПОРУКЕ ЗА ЧИТАЊЕ ОДЕЉЕЊА СТРУЧНЕ КЊИГЕ

ЗАПИСИ О НИШУ (1877–1914) су друга књига обрађених извора о граду Нишу аутора Милана Ранђеловића, дугогодишњег свестраног и преданог истаживача градске историје. Пред нама је 67 пробраних и квалитетно приређених историјских извора о Граду. Сваки извор прати и биографија аутора (уколико, наравно, није аноним).

Аутори текстова су разнородни; одмах после ослобођења то су углавном наши аутори, а извори су ратни дневници, мемоари и белешке; затим државни службеници са својим запажањима; али и странци мотивисани политичким, економским или пак авантуристичким разлозима. Изворе карактеришу сведочанства људи који су били образовани, тако да су текстови корисни као извори информација за савременог читаоца. Иначе „Период од ослобођења Ниша у Другом српско-турском рату до Првог светског рата обележиле су динамичне промене физиономије, архитектуре и етничког састава града, као и културе и свакодневног живота његових становника. У том раздобљу Ниш је прешао пут од пограничне турске вароши, преко алтернативне државне престонице и главног упоришта династије Обреновић, до седишта Врховне команде српске војске и места у коме је донета чувена Нишка делкарација, једна од кључних лествица у процесу југословенског ослобођења и уједињења”, како есенцијално одређује период од скоро четири деценије у развоју града у својој рецензији др Александар Стојановић.

ЖИВОТ У НЕВРЕМЕНУ II је друга књига мемоара др Драгољуба Мићуновића. У њој аутор, кроз фокус личних доживљаја, описује догађаје на политичкој сцени Србије, од обнављања рада Демократске странке, у фебруару 1990. године, па све до формирања владе Зорана Ђинђића. Актер и посматрач узаврелог политичког живота у првим годинама вишестраначја у Србији, др Мићуновић покушава да најобјективније анализира политичке прилике и личности које су биле њихови актери. Не штедећи друге, он покушава да најискреније говори и о себи и свом политичком ангажовању, оставивши сведочанство о једном времену за све који желе да суштински разумеју замршене догађаје на политичкој сцени Србије. Као филозоф који промишља политичку делатност, Мићуновић, поред осталог, каже: „Веома мали број оних од расположивих људи којима је додељена власт има искуства у управљању државом и привредом. Просто не знају или немају искуства, а што је најгоре, нису тога свесни, нити им то смета. Због тога се многи предају олако стеченој самоуверености... Тај први сусрет са политичком моћи је најопаснији. Постоје многа морална упутства политичарима за честито политичко понашање и кад су у на власти и кад су у опозицији... Ја сам прихватио оно које гласи: Када си на власти немој се богатити, а у опозицији немој се понижавати.” Књига је унеколико пандан књизи Живана Живановића „Политички живот Србије друге половине деветнаестог века”, где је аутор, такође актер и посматрач политичког живота Србије, оставио незаобилазно сведочанство о прошлости Србије. Књигу „Живот у невремену II” је издао Архипелаг у Библиотеци Памћења и дани.

ИЗМИШЉАЊЕ РУРИТАНИЈЕ: ИМПЕРИЈАЛИЗАМ МАШТЕ

књига Весне Бјелогрић Голсворти, наше Енглескиње, односно Београђанке, која од 1986. године живи у Лондону и ради на Универзитету Кингстон. Стално се срећући са клишеизираном негативном сликом Балкана, покушала је да објасни корене те појаве. Детаљном анализом белетристичке, дневничке и путописне грађе британске књижевности деветнаестог и двадесетог века, доказује да је она одиграла пресудну улогу у стварању представе о „Дивљем истоку Европе”. Прво је та представа ухватила маха на енглеском говорном подручју, касније се проширила и на Западну Европу и, на крају, обухватила и цео амерички континент.

Детаљно и исцрпно анализирајући дела бројних писаца (Лорд Бајрон, Шели, Агата Кристи, Ребека Вест, Џорџ Бернар Шо...) филмска остварења, дневнике британских дипломата и политичара, па све до извештаја са ратишта у Босни и Хрватској, показује како се у очима западњака стварала искривљена слика о Балкану. Анализирајући менталну колонизацију Балкана, Весна Голсворти је отворила ново поље истраживања покушавајући да теоретски објасни механизме стварања културних клишеа и предрасуда. Српском издању је претходило енглеско. Књигу је објавила Геопоетика, 2005. године.

ПОЛИТИЧКЕ СВЕСКЕ Борислава Пекића су приређени део пишчеве рукописне заоставштине политичке садржине који је после његове смрти сачинила Љиљана Пекић, његова супруга. Настале позних педесетих година, представљале су основу за једну пишчеву политичку филозофију, која је, ипак недовољно уобличена, остала само у фрагментима. Борислав Пекић је био ангажован слободоуман интелектуалац и као такав прогоњен од стране државе. После емиграције у Лондон, био је „persona non grata” за социјалистичку Југославију. Један је од 13 интелектуалаца који су, 1989, обновили рад Демократске странке. Књига је изашла у издању Солариса и Стилоса из Новог Сада, 2001. године.

ГРЧКА ОСТРВА- У путопису прослављеног енглеског писца Лоренса Дарела, књижевника и дипломате (службовао је у Египту, на Родосу, Кипру, Београду, Аргентини), врхунским књижевним стилем исприповедана је историја Грчке цивилизације у њеном вишемиленијумском трајању. Дело садржи изузетне податке утемељене на разним историјским изворима. Полазећи од чулних опажаја Дарел размишља о цивилизацијским суштинама које у одређеној цивилизацији добијају форму етике и естетике. “Светлост, боје, мириси, архитектура, митологија, географија, фауна, флора и, коначно људи-тема су ове узбудљиве, делом аутобиографске књиге”. Од око 2000 острва која припадају Грчкој описано је 56 подељених по групама: Јонска острва, Јужна Егеида, Јужни Споради, Северни Споради, Северна Егеида, Киклади... Књига је изашла у издању

издавачке куће Карпос из Лознице.

РАЂАЊЕ ВЕЛИКЕ КИНЕ- књига Александра Новичића о рађању Велике Кине. Та велика самодовољна цивилизација користила је многа техничка достигнућа и имала значајне цивилизацијске домете знатно пре Европских народа (хартија, барут, штампарство) ”Кинези су током своје две хиљаде година дуге историје углавном живели боље, богатије и садржајније од својих савременика у другим земљама света”. Насилно отварање Кине почело је у XIX веку окупирањем и комадањем њених територија. ”Од тада Кинези живе у нади да постану поново водећа светска сила, да поврате изгубљене територије и да се чврсто повежу са својом расељеном браћом у другим земљама. У томе је суштина идеје о Великој Кини”. Експлозивни привредни развој Кине условиће да она за највише једну деценију постане прва економска сила света. После тога долазе на ред глобална и војна питања. Кина жели да поврати достојанство, а до сада није није припадала освајачким државама. “Кина је само претуго гледала како највећи играчи мешају и варају на картама светске политике и сада тражи место за главним столом. И добиће га, свиђало се то данас некоме или не”. Књигу је објавио Службени гласник из Београда.

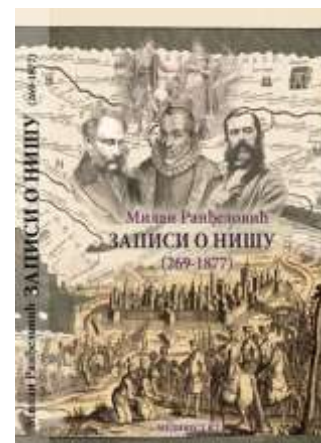

СРБИ МЕЂУ ЕВРОПСКИМ НАРОДИМА историју Срба од доласка на Балкан па до краја двадесетог века написао је академик Сима М. Ћирковић. Књига је део колекције Народи Европе (The Peoples of Europe) издавачке куће Blackwell из Оксфорда. Код нас, нешто измењена, појавила се је у издању Equilibrium из Београда. Аутор, са претходним огромним истраживачким искуством, ослањајући се на сопствена истраживања, али и на најсавременије теорије других аутора, руководећи се, пре свега, друштвено- економским развојем народа као основом за сагледавање осталих елемената развоја, синтетички сагледава многобројне чиниоце који су обликовали бурну историју Срба на Балкану. Ова историја започиње у седмом веку са досељавањем Словена (Срба) на Балкан, а завршава се распадом Југославије крајем двадесетог. Аутор је показао како су Срби напредовали борећи се за независност против Византије, а затим и Отоманског царства, сагледавајући при томе све интегративне и дезинтегративне процесе који су их пратили.

ЗАПИСИ О НИШУ (269-1877) публикација нишког историчара млађе генерације Милана Ранђеловића појавила се у издању Медивеста КТ, издавачке куће из Ниша. Садржи делове одабраних хроника, путописа, дневничких забелешки и мемоара путника који су пролазили кроз град. Конципирана је хронолошки, а садржи 133 записа о Нишу насталих у периоду од трећег до деветнаестог века.

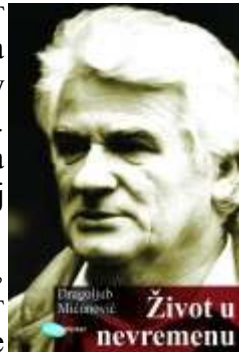
Оно што посебно одликује ову публикацију сем невероватне ерудиције да се то грађе дође је и белешка о биографији аутора записа, која нас уводи у историјски амбијент у коме је запис настао, а и осветљава личност аутора. Публикација је опремљена речником турцизама и регистрима што олакшава сналажење и читање ове веома озбиљно

утемељене, али не мање занимљиве књиге. Напротив, чита се као најинтересантнији роман, тако да сем истраживачима, може да послужи и читаоцима који желе да нешто више сазнају о богатој историји града Ниша.

ЖИВОТ У НЕВРЕМЕНУ је аутобиографија Драгољуба Мићуновића, познатог професора и политичара. Аутор у њој поред догађаја из личног живота, веома надахнуто и утемељено реконструише и анализира шира друштвена збивања у Србији, али и Југославији, и Европи у периоду од свог рођења па све до 1990. године. Аутор каже :“Почео сам да осећам одговорност, као један од сведока неких значајних дешавања, који је дужан да и сам допринесе што реалнијој њиховој слици.”

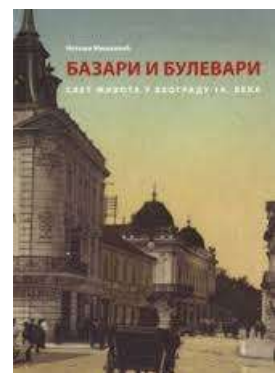

Догађања се нижу почев од релативно мирног почетка живота у Скопљу, избеглиштва са родитељима у Мердару, затим рат, помагање партизанског покрета, школовање, хапшење које се продужило боравак на Голем отоку. Све то је доживео и преживео са непуних двадесет година живота. Затим долазе студентски дани у Београду, запослење, наставак рада на Универзитету, 1968. година, истеривање са Универзитета, одлазак у Констанц, политичко ангажовање на обнављању рада Демократске странке чији је први председник. Један достојанствен и испуњен живот у тешким временима.

ЗАПИСИ О ЦИЉУ- филозофска разматрања о животу, аутора угледног књижевног критичара Миодрага Петровића, објавила је нишка Градина у свом двоброју 62/63 (267-274.стр.). Записи (разматрања) су подељена у 25 целина и на веома промишљен начин елаборирају сталне теме људске егзистенције, односно духовну и моралну оријентацију у животу. Основно питање које поставља аутор је сврховитост живота, па самим тим и питање циљева којима треба тежити да се та сврховитост оствари.”Сва филозофија зависи од циља који човек поставља у животу. Ако себи за циљ поставља прикупљање што већег броја сазнања, то је оријентација која ће се у потпуности разликовати ако је циљ успех (свеједно какав).Први циљ је нека врста колекционарства у којој има много професорских врлина, док ће други циљ, мотивисан успехом, бити-по природи ствари – доста арогантан и не нарочито обавезан исправном ходу ка њему....циљ је тај који одређује шта треба да се нађе у корацима помоћу којих се њему прилази”.

БАЗАРИ И БУЛЕВАРИ свет живота у Београду 19. века- књигу Наташе Мишковић, научнице српског порекла која живи и бави се научним радом Швајцарској, српско издање објавио је Музеј града Београда. Публикација је добрим делом настала из велике жеље ауторке да истражи и презентује промене живота у Београду у XIX веку. Она је свом истраживању имала предност објективног посматача “са стране”, а публикацију коју је објавила базирала је на примарним изворима, пре свега архивској грађи.

Књига је подељена на пролог и четири поглавља: Село, Чаршија, Наш народ и (Fin de siècle). Прича прати пут Срба од села (Село) до града (Чаршија), где је извршено социјално раслојавање (Наш народ), а завршава се анализом околности у којима се нашао Београд и његови становници на преласку у XX век (Fin de siècle). Ауторка каже да је Београд био отворен за преузимање многих тековина савремене цивилизације, као и технолошких иновација.” Београђани су много пре неких развијених земаља размишљали о обавезном бесплатном школовању деце оба пола. Београд је

био међу првим престоницама у којима је засветлела сијалица, где је брзо стигла фотографија, приказан први филм”. У овој књизи се говори о токовима модернизације Београда али и о разлозима зашто се у Србији у XIX веку није успело у изградњи модерног друштва. По ауторки они у добром делу леже у неодговорним политичким елитама, као и недовољним и често неуспешним реформама.

САМОПОШТОВАЊЕ И ПУЗАВОСТ- једна по(р)ука Кантове етике књига Данила Н. Басте појавила се у библиотеци “Политика и друштво” под редним бројем 72 (ради се о еминентној библиотеци коју је основала група демократски настојених професора Правног факултета у Београду и неколицина адвоката 1937. године). У књизи Самопоштовање и пузавост збирци текстова с поводом могуће је да је аутор сем Кантове етике имао у виду и реченицу Карела Косика “Доба захваћено болешћу труљења беспомоћно је под налетом бесрамности и претвара се у дела без стида.”

У књизи се наглашава да је људско достојанство апсолутна вредност као и да је самопоштовање човека услов за поштовање других људи, штавише да је то основни морални принцип. Данило Баста наглашава да је “Кантова етика била и остала етика слободе и достојанства човековог. У њој човек није обичан роб који стрепи од ауторитарног моралног закона већ је биће које се том закону повинује из слободе, аутономним чином прихватања моралне дужности.”

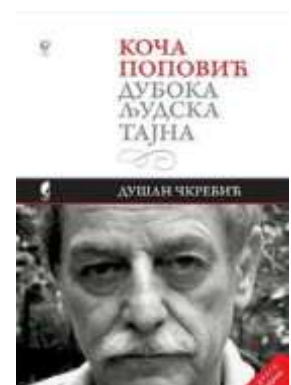
Текстови објављени у овој књизи разврстани су у три дела. У првом делу су чланци, у другом записи и у трећем рецензије појединих књига. Сви текстови су прожети духом самопоштовања, достојанства и слободарства, оним духом, преваходно европским, којим нас учи Кантова етика. У књизи су, поред осталих, заступљени следећи наслови: Самопоштовање и пузавост. Једна По(р)ука Кантове етике, Европско мерило реформског програма Вука Караџића, Слободан Јовановић-научник у времену кризе, Лондонска осматрачница Слободана Јовановића, Опомена, путоказ и завет Михаила Ђурића, Недовршени филозофски портрет Зорана Ђинђића, Филозофскоправни триптихон Љубомира Тадића....

СЕЋАЊА су аутобиографско дело великог научника и патриоте, Србина из Хрватске, Милутина Миланковића. Аутор описује свој животни пут од Даља код Осијека, где је рођен, до Беча, где је докторирао, изумео многобројне патенте и епохалне проналаске у грађевинарству, па све до Београда, где постаје предавач на Великој школи, претечи Универзитета. Миланковић је творац „најтачнијег календара” и „апсолутне зиданице” – највеће грађевине која се може подићи на нашој планети. Научна достигнућа Милутина Миланковића се сврставају међу најзначајнија у светској научној баштини. Велики научник и патриота на веома интересантан начин паралелно описује свој професионални, али и приватни живот. Издавач Дерета.

КОЧА ПОПОВИЋ, ВЕЛИКА ЉУДСКА ТАЈНА књига из пера Душана Чкребића о Кочи Поповићу „филозофу, војсковођи и државнику” коју је издао Службени гласник из Београда у својој библиотеци „Сведоци епохе”. Фасциниран личношћу Коче Поповића који му је био ратни командант, Душан Чкребић каже: „ (...) како сам сазревао тако сам се

примицао приликама где Кочу могу срести, видети и чути како говори и размишља о појединим стварима”. Касније се аутор систематски бавио проучавањем личности Коче Поповића, настојећи да, макар и делимично, проникне у њену тајну. Коча Поповић је био атипичан комуниста и, свакако, врло сложена и помало контроверзна личност. Потицао је из веома богате породице. Био је фасциниран идејом комунизма, велики интелектуалац, али и успешан војсковођа, прво у Шпанском грађанском рату, а касније и у НОБ-у. После рата је био истакнут и цењен дипломата и државник са великом жељом да друштво мења, модернизује и демократизује. Повукао се из политичког и уопште јавног живота после обрачуна Тита са Латинком Перовић и Марком Никезићем, 1972. године.

СВИ МОЈИ САВРЕМЕНИЦИ збирка текстова Јована Ћирилова, нашег познатог театролога, јесте последица његовог константног интелектуалног ангажмана, пре свега, у ументничком свету, али и у јавном животу. Она је јединствено сведочанство о сусретима са многим значајним и славним људима. У две књиге стало је више од триста портрета славних личности разних професија као што су: Иво Андрић, Петер Хандке, кнегиња Јелисавета Карађорђевић, Жан Пол Сартр, Душан Макавејев, Зоран Ђинђић, Милорад Павић, Анджеј Вајда, Паоло Мађели, Оља Ивањицки, Ингмар Бергман, Марија Црнобори, Мило Ђукановић... Књига се појавила у издању Лагуне.

ПРИВАТНА ПРИЧА аутора Иване Стефановић, композиторке, уметничке директорке музичког фестивала БЕМУС- а настала је, како каже ауторка, „од документа и папира који су ми остали од породице”. У заоставштини своје тетке проналази стари кофер у коме је око 8000 страница најразличитијих докумената или, како она помало поетично истиче: „у породичном сандуку, седе, чуче, гурају се и самују хиљаде малих папира, слика, коверата са отцепљеним или исеченим маркама, документа, записи, исечци из новина, документа која незауостављиво одвлаче према другим документима, који захтевају даље трагање ван кофера, по библиотекама, по интернету, по сећању старијих, али више од свега, по историји”. Бавећи се животима људи из сопствене породице, ауторка наводи: „(...) сви њихови, као и сви други појединачни, лични животи су представљали само огледала велике историје (...) они су били зрна прашине развејана по балканској историјској фресци; они су облак прашине на путу великих историјских догађаја; они су камичци под точковима кола, коња и коњаника који јуре историјом”. Издавач је Службени гласник.

МИ ГРАЂАНИ ЕВРОПЕ? је књига Етјена Балибара, еминентног француског филозофа, једног од најутицајнијих филозофа и социолога данашњице. Он је редовни професор моралне и политичке филозофије на Универзитету у Паризу, а предаје и хуманистичке науке на Ирвајну који је део Универзитета у Калифорнији. У књизи говори о разним појмовима који, сваки са свог аспекта, доприноси конституцији друштвене стварности. Такође, говори и о нацији и њеном утицају на друштвене односе, помињући и рат на простору бивше Југославије, као и о слободи, са једне стране, суверенитету индивидуа и држава, али и ограниченом суверенитету као производу све већег утицаја насиља на односе међу државама, сматрајући да насиље не мора да буде увек видљиво и драстично, али да игра велику улогу у односима међу државама. Књига се појавила у издању часописа Београдски круг.

ЖИВОТНИ СТИЛОВИ дело Дејвида Чејнија је књига која се односи на културу модерног доба, а посебно на концепт животног стила. Животни стил је модерни друштвени образац, односно нови вид статусног груписања и повезивања људи. Друштвени статус зависи понајвише од начина на који се користе богатства и привилегије који су доступни. Он је могућ, поред осталог, јер је савремено друштво веома динамично и разноврсно. Животне стилове можемо да посматрамо у контексту друштвене структуре која настаје као последица те динамичности и потрошачке културе која настаје на бази довољно материјалних добара за задовољавање најразличитијих друштвених потреба. На слободан избор животног стила свакако ће утицати друштвени положај, и то почев од начина облачења па све до начина коришћења слободног времена. Књига се појавила у издању куће Клио.

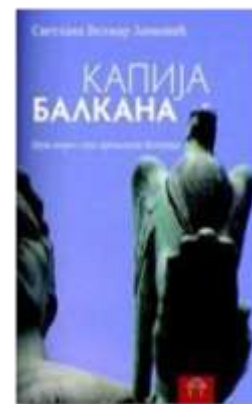
СРПСКИ ПОЛИТИЧКИ ГОВОР МОДЕРНОГ ДОБА је хрестоматија говора српских политичара насталих разним пригодама током два века. Аутор Дејан Милић каже да је књига настала као плод вишегодишњег бављења (теоријског и практичног) политичким говором... Писање ове хрестоматије су покренули различити мотиви. Први – време је најбољи судија. Други – сваки народ, као и личност, јесте у великој мери ковач своје среће и готово искључиво од њега зависе његови путеви. Трећи – истина да је српски народ одавно изгубио божји дар да пронађе меру разумног националног поступања, а проналажење тог дара је услов одржања нашег народа. Четврти – пут ка одговорима на сва важна национална питања, објашњењем догађаја који су резултовали победама и поразима, може да се најлакше пронађе у запамећним и забележеним одговорима људи који су од оснивања српске државе управљали нашим животима. Књигу је издао Службени гласник.

БУДУЋНОСТ ЗНАЊА И КУЛТУРЕ је публикација коју су приредили Винеј Лал и Ашис Нанди, а коју је објавила је издавачка кућа Клио у библиотеци Опстанак. Овом библиотеком издавач у најширем смислу има за циљ објављивање књига у којима се на стручан начин врши препознавање, утврђивање порекла и узрока загађивања од физичког па до менталног и духовног. Књига је антологија од 59 текстова у којима се обрађују многобројни сегменти који састављају слику живота савременог човека и изазова са којима се сусреће. Наслови текстова: Кока кола, Ислам, Писменост, Нагазне мине, Постмодернизам, Марксизам, Санкције, Сиромаштво.... промишљају живот савременог човека са циљем да се преиспита познавање урбаног живота и предочавају му да је кључ опстанка у новом веку отворени дух и умеће живљења у различитим и често контрадикторним световима.

КАПИЈА БАЛКАНА монументална књига о Београду, веома успео покушај да се исприча историјска прича о овом граду. Аутор на почетку казивања наглашава да је Београд имао веома бурну историју: „Тврђава на граници европског Истока и азијског Запада, овај град је и стражарница над водама двеју великих река, Саве и Дунава, видиковац над панонским равницама, капија на улазу у увек претећи Балкан... Рушен је, колико се зна, 37 пута

у последња два миленијума. У по неком од 20 векова, дакле и у неколико наврата”. Када говори о раду на књизи, ауторка тврди да је седам година своје стваралачке зрелости посветила

истраживањима о свим димензијама прошлости Београда и каже: „Седам година сам јој се посветила, седам година сам расла са *Катијом Балкана*, седам година ме је непрекидно даровала многим знањима из богате, разноврсне, још недовољно коришћене и искоришћене историографске литературе. Била сам затрпана, и још сам, књигама, списима, новинама, часописима, преписком, архивском грађом”. Својим приповедачким даром Светлана Велмар Јанковић на више од 600 страна прича најзанимљивију причу о животу Београда кроз време. Књигу је написала на наговор Предрага Марковића уредника и власника издавачке куће Стубови културе који је и њен издавач.

СРЕДОЗЕМЉЕ У СТАРОМ ВЕКУ праисторија и античко доба књига француског историчара академика Фернана Бродела настала је из његове тежње да што дубље уђе у историју једне од својих научних преокупација, Медитерана. Медитеран и његова цивилизација у XVI и XVII веку су били дуго предмет Броделових интересовања и истраживања. Сада је отишао корак даље, односно дубље у прошлост, па у овој књизи обрађује праисторију и античку историју овог дела Европе. Водећи читаоца свуда по Средоземљу кроз многа раздобља, од праисторије до римских освајања, аутор жели да са нама подели уверење да се „историја не може разуметиуколико се не сагледава током читавог људског раздобља”. Својим енциклопедијскимзнањем Бродел покушава да говори о свим аспектима средоземне цивилизације не изостављајући бројне народне који нису били победници у сукобима. Античко Средоземље нису, каже, само стара Грчка и стари Рим, већ су то и Етрурци, Картагињани и Феничани... Бродел подједнако интересантно описује остварења неолитских сељака, развој науке и уметности на Блиском Истоку, неуморне феничанске трговце и морепловце, постигнућа као што су: проналазак писма, затим, грчка филозофија и римско право; речју све оно што баштини савремено човечанство. Књигу је издала Академска књига из Новог Сада.

Драгица Јевтић

Руководилац Одељења стручне књиге